

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Skjøtselsplan for slåttemarka på Roparneset i Saltdal kommune, Nordland

NIBIO RAPPORT | VOL. 7 | NR. 200 | 2021

Annette Bär

Avdeling for kulturlandskap og biologisk mangfold, Tjøtta

TITTEL/TITLE

Skjøtselsplan for slåttemarka på Roparneset i Saltdal kommune, Nordland

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

Annette Bär

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKTNR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
13.12.2021	7/200/2021	Åpen	420162	21/01737
ISBN:		ISSN:	ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:
978-82-17-02973-1		2464-1162	16	1

OPPDRAUGSGIVER/EMPLOYER:

Statsforvalter i Nordland, Klima- og Miljøavdeling

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Elisabeth Nesheim-Hauge

STIKKORD/KEYWORDS:

Skjøtsel, kulturlandskap, slåttemark, restaurering, utvalgt naturtype, tilskuddsordning for trua naturtyper

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Kulturlandskap og biologisk mangfold

SAMMENDRAG/SUMMARY:

Utarbeidelse av skjøtselsplanen for Roparneset i Saltdal kommune er utført på oppdrag av Statsforvalteren i Nordland. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark. Den baserer seg på feltbefaring og intervju med brukeren. Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av naturtypen. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokaliteten.

LAND/COUNTRY:	Norge
FYLKE/COUNTY:	Nordland
KOMMUNE/MUNICIPALITY:	Saltdal
STED/LOKALITET:	Roparneset

GODKJENT /APPROVED

Anders Nielsen

AVD. LEDER

PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER

Annette Bär

FORSKER

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Forord

Utarbeidelse av skjøtselsplanen for Roparneset i Saltdal kommune er utført i forbindelse med fagkoordinatorens sine oppgaver i samråd med Statsforvalteren i Nordland. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype slåttemark (Direktoratet for naturforvaltning 2009). Den baserer seg på feltbefaring i 2020 og intervjuer med Nordland Nasjonalparksenteret som forvalter arealet.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av slåttemark i Nord-Norge. Denne er en del av skjøtselsplanmalen og er ikke utarbeidet av undertegnede. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase.

NIBIO takker Nordland Nasjonalparksenteret og Statsforvalteren i Nordland for godt samarbeid.

Tjøtta, mai 2021

Annette Bär

Fagkoordinator for trua naturtyper i Nordland fylke
NIBIO, Tjøtta

Innhold

1 Slåttemark i Nord-Norge	5
2 Skjøtselsplan for Roparneset	8
2.1 Innledning	9
2.2 Hensyn og prioriteringer	9
2.3 Tradisjonell og nåværende drift	10
2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen	10
2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer	10
2.6 Evaluering/vurdering av skjøtselen	11
2.7 Mål for verdifull slåttemark	11
2.8 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode)	11
2.9 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)	12
2.9.1 Slått	12
2.10 Oppfølging av skjøtselsplanen	13
2.11 Bilder fra lokaliteten(e)	14
Referanse	16
Vedlegg	17
1 Lokalitätsbeskrivelse i Naturbase	17
1.1 Roparneset	18
2 Artsliste (ikke fullstendig)	21
3 Tiltakslogg, grunneiers notater	22

1 Slåttemark i Nord-Norge

Tradisjonelle slåttemarker er naturenger i inn- og utmark med ville plantearter, som har blitt slått for å skaffe vinterfôr til husdyra. Slåttemarkene ble gjerne slått seint i sesongen, etter at de fleste plantene hadde blomstra og satt frø. De er ofte overflatelydda for stein, men har i mindre grad vært oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og er ikke- eller i liten grad gjødsla med tilført husdyr- og kunstgjødsl. Slåttemarkene har tradisjonelt vært høstbeita og kanskje også vårbeita. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer imidlertid fra sted til sted.

Slåttemarkene er ofte urterike (blomsterrike), og omtales gjerne som «blomsterenger». De huser også ofte et stort mangfold av insekter.

Artssammensetningen i slåttemarkene kan variere mye blant annet avhengig av klimaet. Variasjonen i slåttemarksfloraen er stor fra nord til sør og fra kyst til innland i Nord-Norge. Forskjeller i fuktighetsforhold og kalkinnhold i marka påvirker også artssammensetningen sterkt.

Vanlige plantearter i tørre-friske enger er gras og halvgras som engkvein, rødsvingel, gulaks, bakkefrytle, bleikstarr og urter som for eksempel blåklukke, ryllik, følblom, småengkall, hvitmaure, fuglevikke, engsyre, harerug, engsoleie, marikåpe-arter, i høyereliggende områder også snøsøte. I Nordland og Troms er også rødknapp og prestekrage vanlige innslag i tørre slåttemarker, mens silkenellik kan komme inn i Øst-Finnmark.

Slåttemark på Svebakken i Hemnes kommune i Nordland som representerer en tørr-frisk engutforming. Bildet t.h. viser småengkall som gjerne vokser i slike enger.

Foto t.v. Annette Bär og t.h. Ellen Svalheim.

I litt kalkholdige områder kan man finne gras som dunhavre, og i de sørlige delene av Nord-Norge også hjertegras. Ellers på kalk vokser urter som gjeldkarve, fjellflokk, vill-løk, vill-lin, fjellfrøstjerne, gulmaure, (fjell)bakkestjerne, ulike marinøkler og orkideer. Noen av disse står på den norske rødlisten (og er truet) (www.artsdatbanken.no).

I litt fuktigere eng finnes arter som sølvbunke, jåblom, ballblom, skogstorkenebb, rød jonsokblom, marikåper, sibirgrasløk og hvitbladtistel. I fuktigere enger i Finnmark kan man finne østlige arter, foruten silkenellik som nevnt over også finnmarksfrøstjerne, storveronika og russekjeks.

Slåttemark på Kvanndalen i Rana kommune i Nordland. Bilde t.h. viser ballblom som er et vanlig innslag i litt fuktigere eng ved siden av arter som sølvbunke, jåblom, og skogstorkenebb.

Foto t.v. Annette Bär, t.h. Ellen Svalheim.

Slåttemark med silkenellik i Anopset i Porsanger kommune i Finnmark. Bilde t.h viser nærbilde av silkenellik som er en østlig art og stedvis vokser i slåttemarkene i Finnmark.

Begge foto Ingrid Golten.

Hvis slåtteenger blir liggende brakk, blir engene gjerne dominert av noen få, høyvokste arter. Hundekjeks, skogstorkenebb, marikåper og mjødukt er typisk, men også tromsøpalme kan komme inn. I innlandet er store felt av geitrams vanlig der drifta har opphørt, før busker og trær overtar i en senere fase av gjengroingen.

Mange gamle slåttemarkar brukes i dag til beite eller er grodd igjen. «Tradisjonelle» slåttemarkar har derfor blitt svært sjeldne og det er spesielt viktig at gjenværende slåttemarkar holdes i hevd. Generelle restaurerings- og skjøtselstiltak er omtalt i veiledningsheftet, og konkrete råd for skjøtsel av din lokalitet beskrives i denne skjøtelsplanen. Nærmere omtale av ulike plantearter fra engene finnes i Bondens kulturmarksflora for Nord-Norge (Bele et al. 2014). Mye av denne teksten om slåttemark i Nord-Norge er hentet fra den.

2 Skjøtselsplan for Roparneset

GRUNNEIER: Statskog		ANSVAR SKJØTSEL: Nordland Nasjonalparksenter		LOKALITETSVERDI I NATURBASE: Roparneset, verdi B	
DATO UTARBEIDING AV 1.SKJØTSELSPLAN: 01.05.2021			DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 09.07.2020		
DATO REVIDERING:			DATO BEFARING (REVIDERING):		
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM) 09.07.2020 befarung med befaringsnotat Februar 2021 telefonsamtale Nordland Nasjonalparksenter Mai 2021 møter, planutkast og tilbakemelding til skjøtselsplan					
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV : A. Bär				FIRMA:	
REVIDERT UTGAVE UTFORMET AV :				NIBIO	
UTM SONE LOKALITET(ER): 33 W		NORD: 7410865 N		ØST: 517601 Ø	
				GNR./BNR.: 100/5-6	
NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET: Roparneset			DEL AV VERNEOMRÅDE: nei		DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP: nei
			HVILKET VERN:		
AREAL (ETTER EVENTUELT RESTAURERING): 10 + 1,7 + 3,2 = 14,9 daa					

2.1 Innledning

Roparneset ligger ved Storjord i Saltdalen og er en del av Nordland nasjonalparksenteret. Slåttemarka ligger på en liten slette ved Junkerdalselva på ca. 100 m o.h. (figur 1). Berggrunnen består av elveavsetninger av leir, sand og grus.

Saltdalen er kjent for sitt stabile tørre innlandsklima, med varme somre og kalde vintre. Landskapet rundt er dominert av skogkledde, bratte fjellsider. Vegetasjon, dyreliv og geologi i regionen er spesiell med tanke på forekomst av mange sjeldne arter. De unike verdiene forvaltes gjennom ulike verneområdestatus som Junkerdalsura naturreservat, Junkerdalen nasjonalpark og Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Slåttemarka på Roparneset har en variert brukshistorie med ulike driftsperioder der arealet ble brukt som slåttemark, men også ble dyrket grovfôr, potet, brukt til høstbeite og har ligget brakk. Etter Nordland Nasjonalparksenteret ble åpnet i 2005 forvaltes arealet av senteret. De siste årene har det vært et ønske å utvikle Roparneset i større grad i formidlingsammenheng av både tradisjonelt jordbruk og samisk naturbruk.

Figur 1. Oversiktskart som viser Nasjonalparksenteret og Roparneset.

2.2 Hensyn og prioriteringer

Arealet ligger under forvaltnings- og driftsansvar til Nordland Nasjonalparksenter. Roparneset skal utvikles som formidlingsarena for tradisjonell landbruk og samisk kultur. Bevaring av den trua naturtypen slåttemark er viktig og skal videreformidles gjennom slåttemarksdager der bruk av gamle slåtte- og høsteredskap og -teknikker demonstreres.

Det settes stor fokus på formidlingen og Nasjonalparksenteret er derfor avhengig av samarbeid med tanke på arbeidskraft, bruk av slåttestyr, innhøsting av graset, og evt. lån av husdyr.

2.3 Tradisjonell og nåværende drift

Roparneset ble tatt i bruk av Skogvåkertergården som erstatning for utslåtten da driften ble nedlagt på Nystadnes rundt 1900-tallet. Den gangen ble det sådd inn timotei og brukt til grovfôr. Etter krigen ble arealet hovedsakelig brukt som slåttemark kombinert med periodevis etterbeite av storfe. På mindre områder ble det dyrket potet og andre grønnsaker. Arealet har ikke vært gjødslet med kunstgjødsel. Fra tidlig 1990-tallet fram til Nordland nasjonalparksenter vært etablert i 2005 lå område brakk. Fra 2005 til 2018 ble område slått med beitepusser et par ganger for sesongen for å holde arealet åpent. I 2019 startet initiativet til nasjonalparksenteret om å skjøtte arealet som en tradisjonell slåttemark med formål om å ta vare på artsmangfoldet og for å formidle og vise fram det gamle kulturlandskapet og slåttemetoder. Deler av enga har da blitt slått med heste-slåmaskin i forbindelse med en slåttemarksdag og graset ble tørket på hesjer. Resterende areal i sørenden ble slått med beitepusser, mens arealet i nordenden har ligget brakk og gror igjen.

2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen

Slått og demonstrasjon av slåtteredskap med hesjing har blitt godt mottatt som et årlig arrangement i forbindelse med en slåttemarksdag tidlig i august. Dette er også et godt tidspunkt for å få gjennomført slåtten siden engartene er ferdigblomstret og har satt frø.

I forbindelse med slåttemarksdagen er det ikke mulig å slå hele arealet på Roparneset og det er derfor en har benyttet beitepusser på resterende areal. Årlig slått er viktig for å holde arealet åpent siden det ligger tett inntil skogen og treskudd etablerer seg årlig på nytt i enga. Innlemming av arealet i sørende i naturbaselokaliteten forutsetter at arealet slås med tohjulstraktor eller lett 4-hjulstraktor én gang seint i vekstsesongen (etter midten av juli) samt at graset tørkes på stedet og fjernes etterpå. Imidlertid holdes arealet vedlike med et par ganger slått med beitepusser.

Arealet i nordenden er delt av med et gjerde og har ikke blitt slått de siste årene. Foreløpig skal den delen brukes i formidling hvordan slåtteenga endrer seg i artsmangfold og struktur når den ikke lenger slås og dermed gror igjen. Senest ved revidering av skjøtselsplanen bør det vurderes på nytt om arealet kan tas vare på en annen måte, enten ved beiting eller slått. Dersom slått er aktuelt å gjennomføre kan arealet innlemmes i naturbaselokaliteten. For at arealet ikke gror helt igjen anbefales tiltak for å fjerne oppvekst av kratt og småtrær.

2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer

Fordelingen av arter var noe flekkvis, men som trolig skyldes at enga ikke har blitt slått på tradisjonell måte sammenhengende i mange år.

Enga er middels artsrik uten forekomst av rødlistede arter. Ryllik og engkvein er framtreddende. Andre arter typisk for semi-naturlig eng er blåklokke, fuglevikke, grasstjerneblom, følblom, rødsvingel, hvitkløver, rødkløver, prestekrage, bakkefrytle, småengkall, engsyre, gulflatbelg, tiriltunge, engsoleie, legeveronika, marimjelle, skogstorkenebb, sølvbunke, (fjell)timotei, gulris og engmarikåpe. Timotei er trolig igjen etter innsåing for mange tiår tilbake. I den nedre delen av enga mot elva og skogkanten finnes en del årsskudd av osp, bjørk og furu i enga. Langs elven/skogkanten og rundt låven finnes det også en del bringebærkratt.

Den inngjerdete delen i vest er gjengrodd. Strøsjiktet er tykk og det dominerer engkvein, rødsvingel og geitrams. Andre arter som forekommer er hundegras, gulflatbelg, fuglevikke, timotei, sølvbunke, ryllik og bringebær.

Den østlige delen av enga er i større grad preget av inngrep (vannkum, kjørevei) og artsmangfoldet er noe mer begrenset.

2.6 Evaluering/vurdering av skjøtselen

OPPSUMMERENDE VURDERING	I HØY GRAD	IMIDDELS GRAD	I LITEN GRAD
Har skjøtselen vært tilfredsstillende for å oppnå målene, jf skjøtselsplanen som nå revideres?		X	
Bør skjøtselen endres for neste skjøtselsplanperiode (neste 5 år)?			X
Er det realistisk at lokaliteten holdes i hevd de neste 5 åra?		X	

2.7 Mål for verdifull slåttemark

HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN(E): Hevder mest mulig areal som tradisjonell slåttemark ved videreføring av årlig slått for å bevare eksisterende artsmangfold og jevn slåttemarksstruktur
EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER: Arealet som inngår i naturbasen skal skjøttes som tradisjonell slåttemark. Slår lengst mulig ut i kanten og evt. rydde noe kratt og trær for å holde arealet på dagens størrelse. Vurdere bruk av den nordlige enden av Roparneset enten som slåttemark eller beiteareal. Vurdere kapasitet til å slå den sørlige delen på tradisjonell måte med tohjulstraktor og tørking og fjerning av graset
TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE: Fremmede arter og problemarter som representerer høy risiko for stedegent biologisk mangfold skal være fraværende. Treskudd skal holdes nede gjennom årlig slått Høymole skal fjernes før frøsetting

2.8 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode)

RESTAURERINGSTILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UK)
Fjerning av høymole før frøsetting fortrinnsvis ved å dra opp individene med røttene	2021-etter behov	Spredt	
Fjerning av kratt og oppslag av trær i nordenden av slåttemarka	Dersom kapasitet	Ca. 0,5 daa	Høst-vår

2.9 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)

2.9.1 Slått

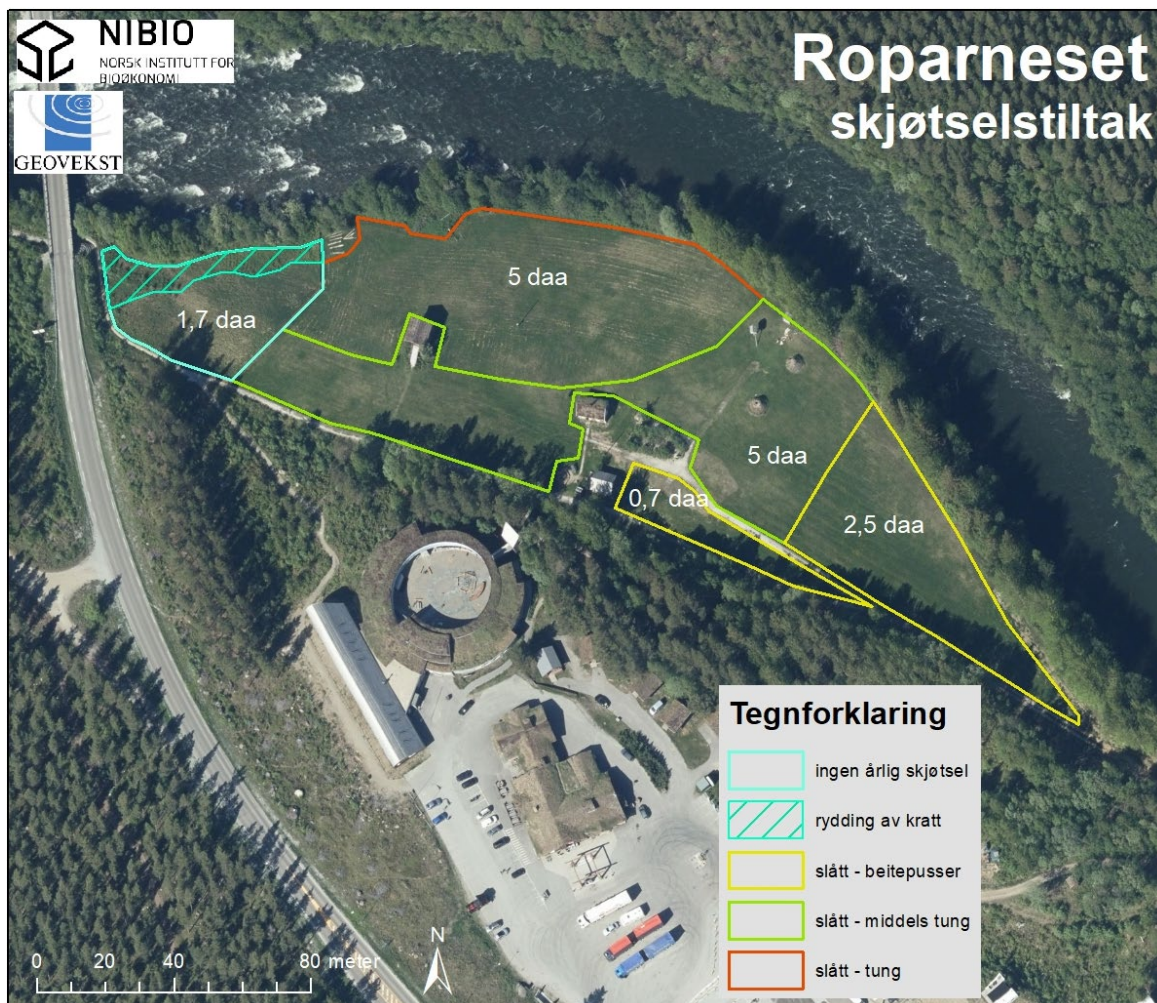
TILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
Slått med hest, ljà eller 2-hjuls traktor - 60% middels tung, 40% tung slått	Årlig	10 daa	juli/aug.
Utvidelse mot sør (ikke naturbaselokalitet) - Slått med tohjulsstraktor (middels tung) eller beitepusser (ikke tilskuddsberettighet)	årlig	3,2 daa	juli/aug.

Dersom enga slås etappevis kan det med fordel byttes på rekkefølgen når delområdene slås for å ta hensyn til insekter og ulike tidspunkter når plantene blomstrer og produserer modne frø.

Generelt gjelder for skjøtselsslått (for forklaring se veiledningshefte):

- Slåtten bør skje etter at de fleste artene har blomstret og satt frø (som regel ikke før i siste halvdel av juli). Slåttetidspunktet vil variere fra år til år ut fra variasjoner i været og vekstsesongen. Følg derfor med på blomstring og frøsetting!
- Graset bakketørkes 1-3 dager eller hesjes før det fjernes fra området som høy eller i små rundballer.
- Områdene kan slås med liten lett traktor med slåmaskin, tohjuls slåmaskin, hesteslåmaskin eller ljà, avhengig av bratthet, fuktighetsgrad og framkommelighet. Kantklipper med tråd kan benyttes på mindre areal der det er vanskelig å komme til med maskiner.
- Ikke bruk tunge maskiner, spesielt i fuktige partier, som kan påføre komprimering av jorda og kjøreskader.
- Unngå bruk av kunstgjødsel, gylle eller store mengder bløt husdyrgjødsel.

Figur 2. Oversikt over skjøtselstiltak som skal gjennomføres på Roparneset.

2.10 Oppfølging av skjøtelsplanen

<p>NESTE REVIDERING/EVALUERES ÅR:</p> <p>2026 eller ved større endringer i driftsopplegget</p>
<p>BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER:</p> <p>nei</p>
<p>GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK SOM ER FINANSIERT DE SISTE 5 ÅRA:</p> <p>Slått, slåttedag</p>
<p>PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELSPLANEN:</p> <p>Nordland Nasjonalparksenter</p>

2.11 Bilder fra lokaliteten(e)

Figur 3. Årsskudd av ulike treslag preger enga i den nedre delen mot elva. Foto: A. Bär

Figur 4. Bringebærkratt rundt låven kan stå men bør ikke spre seg videre i enga. Foto: A. Bär

Figur 5. *Den avgrensede, inngjerdete delen i vest bærer preg av gjengroing med bl.a. geitrams i den øvre delen og bringebær i den nede delen. Foto: A. Bär*

Figur 6. *Den sørlige delen av enga er i større grad preget av inngrep (vannkum, kjørevei) og artsmangfoldet er noe mer begrenset men bør innlemmes i slåttemarksarealet. Foto: A. Bär*

Referanse

Bär, A. 2020. Befaringsnotat av slåttemark på Roparneset i Saltdal kommune. Upublisert.

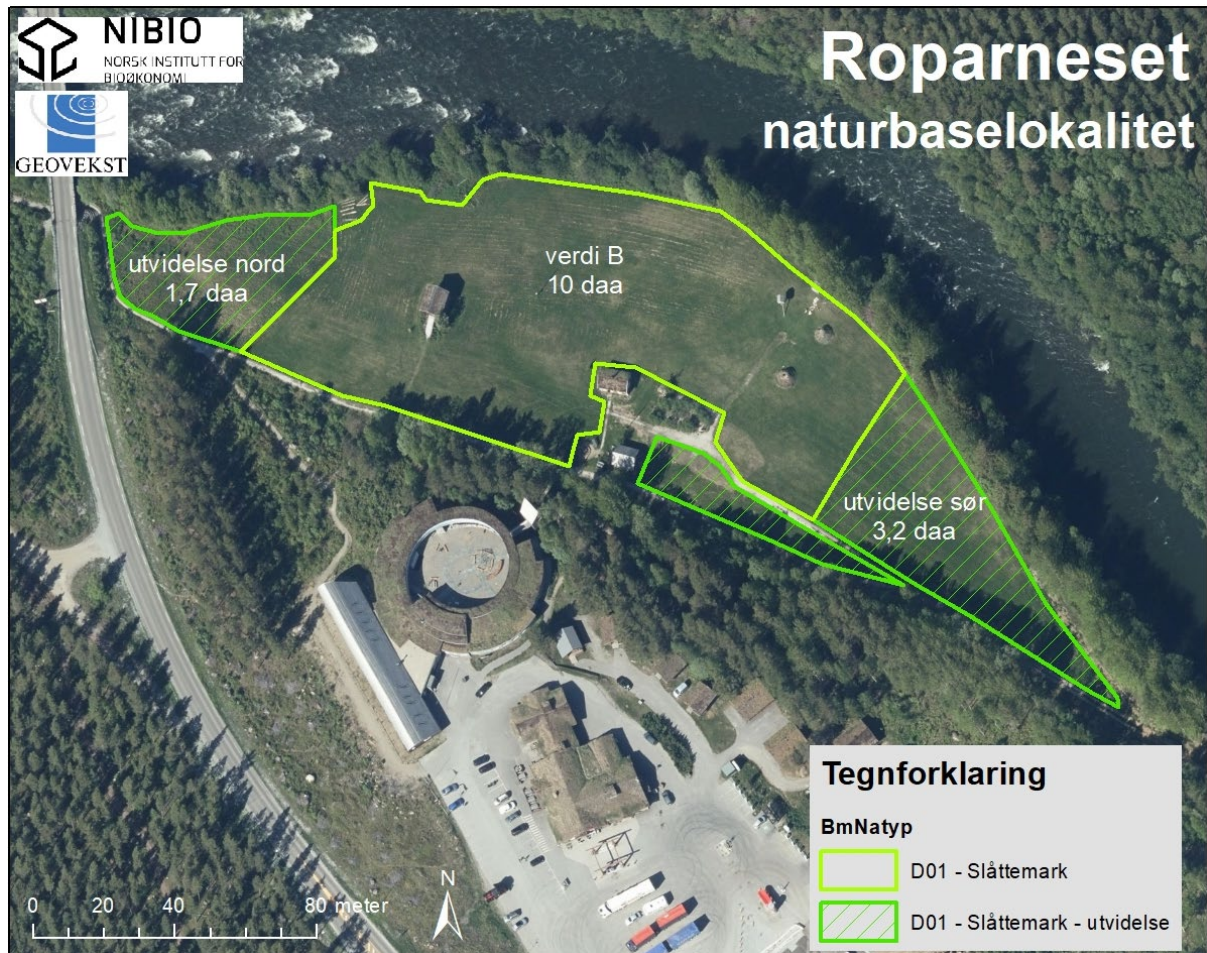
Bele, B., Norderhaug, A., Alm, T. & Vange, V. 2014. Bondens kulturmarksflora for Nord-Norge. Bioforsk FOKUS 9 (4). 122 s.

Direktoratet for naturforvaltning 2009. Handlingsplan for slåttemark. DN-rapport 2009-6. 60 s.

Vedlegg

1 Lokalitetsbeskrivelse i Naturbase

Figur 7. Avgrensning av slåttemark på Roparneset. Areal omfatter 10 daa slåttemark (lyse grønt) og et areal på 1,7 daa i nordenden og 3,2 daa i sørenden som kan bli innlemmet i lokaliteten etter restaurering og/eller med tradisjonell drift.

1.1 Roparneset

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Roparneset		Kommune Saltdal		Områdenr.			
ID i Naturbase		*Registrert i felt av: Annette Bår		Dato: 09.07.2020			
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Bår, A. 2020. Befaringsnotat av slåttemark på Roparneset. Upublisert				Skjøtselsavtale: Inngått år: - Utløper år: -			
Hovednaturtype: Slåttemark – D01, 100 %		Utforminger: Frisk fattigeng slått – D0104 70% Frisk næringsrik «gammeleng» - D0114 30% (T32-C4 intermediær eng med klart hevdpreg; T41 – oppdyrket mark med preg av semi-naturlig eng)					
Tilleggsnaturtyper:							
Verdi (A, B, C): B		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)							
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper: Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulaks-eng (D0104/G4)	
< 20 m	x	God		Slått	x		Torvtekt
20 – 50 m		Svak	x	Beite			Brenning
50-100 m		Ingen		Pløying			Park/hagestell
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling			
		Dårlig		Lauving			

Områdebeskrivelse

Innledning

I forbindelse med utarbeidelsen av skjøtelsesplanen for slåttemarkslokaliteten på Roparneset har området blitt befart 9.07.2020 av Annette Bår (NIBIO). Avgrensning, verdisetting og skjøtelsesregime har blitt vurdert og artssammensetning har blitt registrert.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Roparneset ligger ved Storjord i Saltdalen og er en del av Nordland nasjonalparksenteret. Slåttemarka ligger på en liten slette ved Junkerdalselva på ca. 100 m.o.h. Berggrunnen består av elveavsetninger av leir, sand og grus.

Saltdalen er kjent for sitt stabile tørre innlandsklima, med varme somre og kalde vintre. Landskapet rundt er dominert av skogkledde, bratte fjellsider. Vegetasjon, dyreliv og geologi i regionen er spesiell med tanke på forekomst av mange sjeldne arter.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Basert på artsutvalget faller det meste av slåttemarka (D01) under utforming Frisk fattigeng slått (D0104), og en mindre del under frisk næringsrik «gammeleng» (D0114). Vegetasjonstypen tilsværer Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulaks-eng (D0104/G4) og . I NiN-systemet faller enga under utformingen T32-C4 - intermediaer eng med klart hevdpreg og T41 – oppdyrket eng med preg av semi-naturlig eng.

Artsmangfold

Enga er middels artsrik uten forekomst av rødlistede arter. Ryllik og engkvein er framtreddende. Andre arter typisk for semi-naturlig eng er blåklokke, fuglevikke, grasstjerneblom, følblom, rødsvingel, hvitkløver, rødkløver, prestekrage, bakkefrytle, småengkall, engsyre, gulflatbelg, tiriltunge, engsoleie, legeveronika, marimjelle, skogstorkenebb, sølvbunke, (fjell)timotei, gulris og engmarikåpe. Timotei er trolig igjen etter innsåing for mange tiår tilbake. I den nedre delen av enga mot elva og skogkanten finnes en del årsskudd av osp, bjørk og furu i enga. Langs elven/skogkanten og rundt låven finnes det også en del bringebærkratt.

Bruk, tilstand og påvirkning

Slåttemarka på Roparneset har en variert brukshistorie med ulike driftsperioder der arealet ble brukt som slåttemark, men også ble dyrket grovfôr, potet, brukt til høstbeite og har ligget brakk.

Roparneset ble tatt i bruk som utslått rundt 1900-tallet. Den gangen ble det sådd inn timotei og graset ble brukt til grovfôr. Etter krigen ble arealet hovedsakelig brukt som slåttemark kombinert med periodevis etterbeite av storfe og noe potetdyrking. Arealet har ikke vært gjødslet med kunstgjødsel. Fra tidlig 1990-tallet fram til Nordland nasjonalparksenter vært etablert i 2005 lå område brakk. Fra 2005 til 2018 ble område slått med beitepusser. I 2019 startet initiativet til nasjonalparksenteret om å skjømte arealet som en tradisjonell slåttemark for å ta vare på artsmangfoldet og bruke arealet i større grad til formidling av det gamle kulturlandskapet. Deler av enga har da blitt slått med heste-slåmaskin i forbindelse med en slåttemarksdag og graset ble tørket på hesjer. Resterende areal har blitt slått med beitepusser.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Skjøtsel og hensyn

For å beholde verdien og artsmangfoldet er det viktig å opprettholde slått som skjøtselsmetode med sein slått og etterfølgende bakketørking eller hesjing. Gjødsling og jordbearbeiding bør unngås i slåttemarka. Jevnlig slått er viktig for å holde spiring spesielt av osp i sjakk. Høymole bør fjernes slik at den ikke sprer seg i enga. Det må tas hensyn til at enga brukes i formidlingssammenheng. Det er mulighet for utvidele av slåttemarksarealet dersom tilgrensede areal i nord- og sørenden innlemmes i det tradisjonelle slåtteregimet.

Del av helhetlig landskap

Vegetasjon, dyreliv og geologi i regionen er spesiell med tanke på forekomst av mange sjeldne arter. De unike verdiene forvaltes gjennom ulike verneområdestatus som Junkerdalsura naturreservat, Junkerdalen nasjonalpark og Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Verdibegrunnelse

Slåttemarka har riktignok en variert brukshistorie, men artsmangfoldet består av mange semi-naturlige arter og er middels artsrik. Det forekommer ingen rødlistede arter. Arealet er middels stor (10 daa) og har potensiale til å bli utvidet til maks. 15 daa. Enga brukes i formidlingssammenheng for å demonstrere tradisjonell slått.

2 Artsliste (ikke fullstendig)

Arter	2020	20..	20..
Blåklukke	x		
Bringebær	x		
Engfrytle	x		
Engkvein	x		
Engmarikåpe	x		
Engsoleie	x		
Engsyre	x		
Timotei	x		
Fuglevikke	x		
Følblom	x		
Geitrams	x		
Grasstjerneblom	x		
Gulflatbelg	x		
Gullris	x		
Hundegras	x		
Hvitkløver	x		
Legeveronika	x		
Marimjelle	x		
Prestekrage	x		
Ryllik	x		
Rødkløver	x		
Rødsvingel	x		
Skogstorkenebb	x		
Småengkall	x		
Sølvbunke	x		
Tiriltunge	x		

3 Tiltakslogg, grunneiers notater

Her er det plass for grunneier å føre inn egne notater som gjelder gjennomføring av tiltakene.

AREAL/DELOMRÅDE	TYPE TILTAK (EKS SLÅTT, RYDDING, BEITING)	PERIODE	ANTALL DAGSVERK/ TIMER	ÅR

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.